

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 17 juni 1887, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående helgonskyldens utgörande i Lunds stift och Halland.

Helgonskyld är en från äldre tider inom Lunds stift och Halland till presterskapets och klockarnes aflöning utgående, på jorden hvilande afgäld, som i Skåne genom 1569 års Lunds stifts landebok och 1671 års jordrefningsprotokoll och i Halland genom 1569 års landebok blifvit bestämd till visst belopp i spanmål eller andra naturapersedlar för hvarje hemman eller gård.

Den del af helgonskylden, som ursprungligen utgått till klockarne, har sedermera inom åtskilliga församlingar blifvit dragen från sin egentliga bestämmelse, i det att, vid olika tider, en del af denna helgonskyld genom beslut af Kongl. Maj:t blifvit anvisad till underhåll af skolor i städer, belägna inom ifrågavarande provinser. Genom kongl. bref dels den 27 juli 1840, dels den 17 september 1856 hafva emellertid, sedan andra medel anslagits till stadsskolornas underhåll, församlingarne berättigats att behålla den från dem utgående helgonskyld samt använda densamma för sina egna behof, vare sig till aflöning af klockare eller till folkundervisningen. Helgonskylden har därför under senare tider varit använd för dessa begge ändamål inom de församlingar, som genom nämnda kongl. bref återfått den under en tid dem beröfvade andel af helgonskylden, men denna skatt har allt fortfarande, såväl inom dessa som inom

Bih. till Riksd. Prot. 1887. B. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 8 Häft.

öfriga församlingar, utgått med samma belopp och med samma fördelning mellan hemmanen, som ursprungligen varit fallet.

Då vid 1883 års riksdag frågan om ordnande af klockarnes löneinkomster förekom till afgörande, yrkades att, ehuru i allmänhet klockares aflöning borde utgå efter de grunder, som i allmänhet äro stadgade för kommunalutskylders utgörande, likväl församling, hvars klockare, enligt hittills gällande bestämmelser, uppburit helgonskyld, måtte, när hon på grund af den då föreslagna förordningen vidtog reglering af klockarelönen, vara oförhindrad att låta helgonskylden fortfarande utgå till sådan lön; och föranledde detta yrkande till en formulering af § 7 i ifrågasvarande förordning, som af Riksdagen godkändes och af Kongl. Maj:t stadfästes den 2 november 1883.

Af denna förordning må här följande paragrafer anföras:

§ 4. Hvad utöfver förmån och afkastning, hvarom i § 3 sägs (bostad och lönejord), till klockares aflöning erfordras, skall sättas och utgå i penningar.

§ 5. Den till klockare i penningar utgående lön skall af församlingen sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

§ 7. Der helgonskyld för närvarande ingår bland klockares löneförmåner, må dervid, så framt icke annorlunda beslutes, förblifva; dock att den utskyld då skall, jemlikt § 4, omsättas och utgå i penningar. Till grund för omsättningen skall läggas medeltalet af medelmarkegångsprisen i länet för de tio åren 1874—1883. I församling, der till följd af föreskriften i § 1 lönereglering blifvit verkställd och begynt tillämpas, skola hittills gällande bestämmelser angående klockarelönens utgörande upphöra att lända till efterrättelse. Församling, hvars klockare enligt vidtagen lönereglering icke vidare kommer att åtnjuta helgonskyld, ege använda denna till uppehållande i öfrigt af kyrkotjensten eller till folkundervisningens behof.

Herr *O. Andersson* i Lyckorna har uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 106), som hänvisats till utskottet, uttalat den uppfattning af nyss anförda lagstadganden, att helgonskylden, när den ingår bland klockares löneförmåner, skall icke blott omsättas att utgå i penningar, utan äfven sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade, och meddelat, att helgon-

skylden i de församlingar, som fortfarande låta densamma ingå bland klockares löneförmåner, utdebiterats efter fyrk, under det den utgår på det gamla sättet, der den användes för annat ändamål. Med anledning häraf, och då motionären ansett denna olikhet i sättet för helgonskyldens utgörande vara orättvis, har han föreslagit, att Riksdagen ville besluta att hos Kongl. Maj:t göra underdånig anhållan, att helgonskylden inom Lunds stift och Halland finge uttaxeras af församlingarnes medlemmar efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade, äfven när helgonskylden skall användas till kyrkotjenstens eller till folkundervisningens behof.

Den tolkning af kongl. förordningen den 2 november 1883, hvarifrån motionären utgått vid framställande af sitt förslag, synes utskottet icke riktig.

Förordningen stadgar väl i § 7, att helgonskylden skall omsättas och utgå i penningar, enligt medeltalet af medelmarkegångsprisen för åren 1874—1883, men den föreskrifver icke, att helgonskylden skall på annat sätt fördelas mellan de skattskyldige, än som af ålder egt rum. Då stadgandet angående helgonskylden är ett undantag från den i § 5 angifna regeln för klockarnes aflöning, kan denna allmänna regel, enligt utskottets förmenande, icke gälla i afseende på helgonskylden, så mycket mindre, som en sådan åsigt icke vinner något stöd af det utskottsbetänkande eller den diskussion inom Riksdagen, som föregick beslutet om lagens antagande i nu gällande form. Det synes dessutom vara uppenbart, att en tillämpning af förordningen på det sätt, som motionären åsyftar, är liktydigt med helgonskyldens upphäfvande, och att, om detta varit Riksdagens mening, stadgandet i § 7 varit alldeles utan ändamål.

Då den uppfattning, som ligger till grund för motionärens yrkande, således, enligt utskottets förmenande, saknar stöd i den åberopade förordningen, kan utskottet icke tillstyrka bifall till motionärens förslag i den form, hvari det blifvit framställt.

Då emellertid af motionärens framställning tydligt framgår, att han åsyftat, att helgonskyld, för så vidt den icke utgöres till presterskapet, skall helt och hållet upphöra att utgå, vare sig att den användes till klockares aflöning eller för kyrkotjenstens eller folkundervisningens behof, och att medel för dessa ändamål hädanefter måtte uteslutande anskaffas genom uttaxering inom församlingarne efter de grunder, som i allmänhet

för kommunalutskylder äro stadgade, så anser sig utskottet ega anledning att behandla frågan i denna vidsträcktare omfattning.

Man måste enligt utskottets förmenande erkänna, att helgonskylden numera, sedan nya grunder för de kommunala och kyrkliga behofvens tillgodoseende blifvit stadgade och i alla öfriga delar af landet utan inskränkning tillämpade, icke vidare anses behöflig och utan skada för vare sig kyrkan eller skolan kan upphöra, äfvensom att helgonskylden är en beskattningsform, som icke öfverensstämmer med de grundsatser, som numera vunnit allmänt erkännande, och därför måste anses obillig och orättvis.

Utskottet hyser därför den mening, att helgonskylden bör, så snart sig göra låter, upphävas. Något annat hinder därför torde icke förefinnas, än att en del af klockarne är tillförsäkrad att utbekomma helgonskylden in natura, hvarför den helgonskyld, som sålunda utgår, lärer böra bibehållas, till dess reglering af sådan klockarelön vunnit tillämpning.

Då emellertid utskottet icke anser sig ega befogenhet att för Riksdagen framlägga förslag till stadganden i sådan rigtning, vill utskottet inskränka sig till att föreslå,

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga under öfvervägande, huruvida icke den inom Lunds stift och Halland utgående helgonskyld må kunna helt och hållet upphöra att utgå.

Stockholm den 17 juni 1887.

På utskottets vägnar:

SIXTEN VON FRIESEN.